Raamatupidamise korraldus Eesti Piirivalveameti haldusala asutustes 2002. aastal

KONTROLLIARUANNE

11.07.2003 nr 2-5/03/44

Raamatupidamise korraldus Piirivalveameti haldusala asutustes 2002. aastal

Tallinn
2003

Sisukord

SISSEJUHATUS **3**

1. AUDITI LÄHTEKOHAD **4**

2. RAAMATUPIDAMISE KORRALDUS PIIRIVALVEAMETI ASUTUSTES **6**

PIIRIVALVEAMETI VASTUS **10**

SISEMINISTEERIUMI VASTUS **15**

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris 02.12.2002–24.01.2003 oma tööplaani alusel Piirivalveameti haldusala asutuste raamatupidamise korraldust 2002. aastal.

Vaheauditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Urmas Peterson, lõppauditit auditijuhi kohusetäitja Jüri Kurss, töörühmas osalesid audiitor Marek Suurniit ja nooremaudiitor Raul Mark.

***

Piirivalveamet on riiklik sõjaväeliselt korraldatud organisatsioon, mis rahuajal kuulub Siseministeeriumi valitsemisalasse; sõja puhkedes aga antakse Kaitseväe ülemjuhataja alluvusse Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras. Piirivalveameti tegevust reguleerib Vabariigi Valitsuse seaduse alusel kehtestatud põhimäärus.

Ameti majandusaasta aruande koostamisel konsolideeritakse 15 sõltumatult aruandlust koostava raamatupidamisüksuse aruanded. Raamatupidamisüksusteks on:

- Piirivalveamet;
- Põhja piirivalvepiirkond;
- Ida-Viru piirivalvepiirkond;
- Peipsi piirivalvepiirkond;
- Kagu piirivalvepiirkond;
- Valga piirivalvepiirkond;
- Pärnu piirivalvepiirkond;
- Saaremaa piirivalvepiirkond;
- Hiiumaa piirivalvepiirkond;
- Piirivalvelaevade üksikdivisjon;
- Piirivalve lennusalk;
- Piirivalvekool;
- Narva-Jõesuu piirivalve õppekeskus;
- Neeme piirivalvekoerte kool;
- Piirivalveameti keskhooldebaas.

1. Auditi lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta.[1] Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid vastavalt Riigikontrolli seadusele.[2]

1.2. Auditi ulatus ja eesmärk

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesandeid[3], on käesoleva auditi eesmärgiks hinnata Piirivalveameti haldusala asutuste raamatupidamise korraldust, keskendudes kolmele valdkonnale:

- arvestus eelarveväliste tulude ja riigieelarvevahendite üle;
- tegevuskulude arvestus;
- põhivarade arvestus;

ja järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult asutuse omad ja võlad asutuse kohustused;
- kas varad ja kohustused tegelikult eksisteerivad;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega;
- kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutustele.

Auditi eesmärgiks ei ole anda üldhinnangut Piirivalveameti asutuste 2002. aasta majandusaasta aruande õigsusele, vaid tuua välja sisekontrolli ja jooksva arvestuse probleemid, mis võivad avaldada mõju aastaaruande koostamisele. Auditi ajendiks oli muu hulgas asjaolu, et Euroopa Liiduga liitudes on Ida-Viru piirivalvepiirkonda oodata suuri (umbes miljard krooni) investeeringuid. Järelikult on oluline, et auditeeritava sisekontrollisüsteem oleks võimeline tagama investeeringute sihipärase kasutamise ning finantsseisundi õige ja usaldusväärse kajastamise aruandluses.

Riigikontroll tutvus raamatupidamise korraldusega neljas raamatupidamisüksuses: Piirivalveametis, Põhja Piirivalvepiirkonnas, Ida-Viru Piirivalvepiirkonnas ja Piirivalve Keskhooldebaasis. Üksikküsimusi vaadati ka Piirivalvelaevade Üksikdivisjonis ja Piirivalve Lennusalgas.

1.3. Vastavus standarditele

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI[4] auditistandarditega. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamisarvestuses kajastuvad näitajad, analüüsisime aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtteid ja juhtkonna raamatupidamislikke hinnanguid. Samuti testisime sisekontrollisüsteemi ja väljavõtteliselt ka rahaliste tehingute seaduslikkust.

---

[1] Riigieelarve seadus § 47 lg 2
[2] Riigikontrolli seadus § 7
[3] Riigikontrolli seadus § 6 lg 2
[4] International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

1.4. Vastutus Piirivalveameti raamatupidamisarvestuse ja -aruandluse korraldamise ning majandustehingute õiguspärasuse eest

Minister

- valvab ministeeriumi struktuuriüksuste ja ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise järele ning teostab teenistusjärelevalvet ministeeriumi ametnike otsuste seaduslikkuse ja otstarbekuse üle;[5]
- tagab sisekontrollisüsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise eest ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes;[6]
- vastutab riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning korraldab seda kooskõlas riigivaraseadusega;[7]
- otsustab eelarvevahendite kasutamise üle ning valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise, samuti Euroopa Liidu eraldatud vahendite ning muu välisabi sihipärase kasutamise järele;[8]
- kinnitab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarved, lähtudes riigieelarvest, ja kontrollib nende täitmist, tehes vajadusel ettekirjutusi eelarvevahendite kasutamiseks;[9]
- kinnitab koos raamatupidamise eest vastutava isikuga oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigsust.[10]

Piirivalveameti peadirektor

- vastutab asutuse tegevust korraldavate õigusaktide täpse ja otstarbeka täitmise eest ning annab aru asjaomasele ministrile[11].
- korraldab asutuse sisekontrolli süsteemi rakendamist ja siseauditialast tööd[12].
- kinnitab asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsust oma allkirjaga[13].

Nendes vastutavates ametites olid 2002. aastal, Ain Seppik (siseminister), Tarmo Loodus (siseminister kuni 28.01.2002) ja Piirivalveameti peadirektor Harry Hein.

[5] Vabariigi Valitsuse seadus §-d 49 ja 95
[6] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[7] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[8] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[9] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[10] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 3
[11] Vabariigi Valitsuse seadus § 73
[12] Vabariigi Valitsuse seadus § 73
[13] Rahandusministri 05.12.2002. a määrus nr 143 § 4 lg 2

2. Raamatupidamise korraldus Piirivalveameti asutustes

2.1. Tähelepanekud

Eelarveväliste tulude arvestus

2.1.1. Mitmed Piirivalveameti haldusala asutused või nende struktuuriüksused teevad majandustehinguid, mis on sisult käsitletavad müügina:[14] Piirivalve Lennusalk ja Piirivalvelaevade Üksikdivisjon pakub transporditeenust, Põhja Piirivalvepiirkond rendib kaid AS-ile Lindaliinid, Piirivalve Orkester esineb tasu eest, Pärnu Piirivalvepiirkond võtab tasu Pärlselja laagri kasutamise eest ning Peipsi Piirivalvepiirkond rendib hõljukit. Osutatud teenuste eest saadud raha on näidatud põhiosas kulude taastamisena (v.a Piirivalve Lennusalgas ja Pärnu Piirivalvepiirkonnas), mitte omatulude ja nendest tehtud kuludena. See on vastuolus riigieelarve seadusega, mille järgi tulude ja kulude tasaarveldus ei ole lubatud.[15] Audit näitas, et Piirivalveameti haldusalas puudus regulatsioon, kuidas majandustegevusest laekunud tulu arvestuses kajastada.

Piirivalveamet selgitab vastuskirjas, et eelarvevahendite kasutamisel lähtuti raamatupidamisarvestust reguleerivatest juhenditest, mistõttu tekkis vastuolu riigieelarvevahendite kasutamist reguleerivate õigusaktidega.

2.1.2. Põhja Piirivalvepiirkonna koosseisu kuulub Piirivalve Orkester, kes Piirivalveameti kodulehekülje andmetel on välja andnud vähemalt kuus CD-plaati, viis kassetti ning kellel on aastas üle saja esinemise. Põhja Piirivalvepiirkonna raamatupidamises ei ole kajastatud mingeid tulusid kontserttegevusest ega helikandjate müügist. Selgituste kohaselt on helikandjad mõeldud kingiks ning esinetakse peamiselt riiklikel üritustel tasuta. Samas on orkestri esinemise eest maksnud MTÜ-le Eesti Piirivalveameti Ohvitseride Kogu, kelle nimel ka arve oli välja kirjutatud, Välisministeerium 9000 ning Eesti Mereakadeemia 5000 krooni. Nii on eksitud majandusüksuse printsiibi[16] ja Vabariigi Valitsuse seaduse vastu, mille järgi riigiasutust esindab vastavalt asutuse põhimäärusele tema juht või viimase volitatud isik[17]. Leiame, et Ohvitseride Kogu ei saaks ka lepingulistel alustel tulevikus agenditeenust osutada ja piirivalve orkestrit esindada, sest see läheks vastuollu korruptsioonivastase seadusega[18], kuna Põhja Piirivalvepiirkonna ülem major Tõnu Hunt kuulub alates 13.03.2003 ka Ohvitseride Kogu juhatusse.

2.1.3. Piirivalveameti halduses olevaid kortereid (meie andmetel on neid kokku *ca* 250) on oma töötajatele välja üüritud hinnaga 0,4–6,5 krooni ruutmeetri eest. Amet ei ole kehtestanud majanduslikult põhjendatud rendimäärasid, et vastavalt riigivaraseadusele suurendada kasu, mida riik võib nendest tehingutest saada. Peale selle, et Piirivalveamet rendib ametikortereid töötajatele turuhinnast madalama hinnaga, on arvestamata ka erisoodustusmaks.

Tulumaksuseaduse[19] järgi käsitletakse erisoodustusena igasugust kaupa, teenust, loonustasu või rahaliselt hinnatavat soodustust või kingitust, mida antakse isikule seoses töö- või teenistussuhtega. Erisoodustusena käsitletakse ka asja, väärtpaberi, varalise õiguse või teenuse tasuta üleandmist, müüki või vahetust turuhinnast madalama hinnaga.[20] Sel juhul tuleb lähtuda "Erisoodustuse hinna määramise korrast"[21] ning arvestada erisoodustusmaksu vara rendileandmise turuhinnalt või rendileandmise turuhinna ja soodushinna vahelt.

---

[14] Raamatupidamise seadus § 5 lg 7
[15] Riigieelarve seadus § 2 lg 3
[16] Raamatupidamise seadus § 5 lg 1
[17] Vabariigi Valitsuse seadus § 44 lg 3
[18] Korruptsioonivastane seadus § 24 lg 1 p 5 ja § 25 lg 1 p 6
[19] Tulumaksuseadus § 48 lg 4
[20] Tulumaksuseadus § 48 lg 4 p 7
[21] Rahandusministri 29.12.1999. a määrus nr 120 p 5

Varade arvestus

2.1.4. Piirivalveametis ja Piirivalvelaevade Üksikdivisjonis olid aastaaruandest välja jäänud palga transiitkontode jäägid vastavalt 185 295 ja 1351 krooni, sest raamatupidamisjaoskond ei olnud neist teadlik. Transiitkontode jäägid on 19.06.2003. a seisuga kantud üle Maksuametile.

2.1.5. Piirivalveameti asutustes ei ole põhivaradele kehtestatud ühtseid amortisatsiooninorme. Näiteks sõidukite amortisatsiooninormid kõiguvad 10-st kuni 40%-ni. Leiame, et konsolideeritud aruande koostamise huvides on vajalik haldusala siseselt kehtestada ühtsed amortisatsiooninormid. Samuti ei ole norme määrates alati lähtutud põhivara eeldatavast kasulikust tööeast. Näiteks Piirivalvelaevade Üksikdivisjonis on kogu põhivarale kehtestatud ühtne amortisatsiooninorm 20%, mis tähendab laevadele kõigest viis aastat kasulikku tööiga, Piirivalve Lennusalgas on õhusõidukitele kehtestatud norm 30% ehk 3,3 aastat kasulikku tööiga. Peame põhjendatuks lennukikerede ja -mootorite eraldi amortiseerimist, sest nende tööiga on väga erinev.

2.1.6. Piirivalve Keskhooldebaas on kajastanud bilansis 31.12.2002. a seisuga 99 946 krooni ettemakset OÜ-le Stege. Kuna kaup on baasile üle antud 2002. aasta detsembris, ei tohtinuks summat ettemaksena kajastada. Tegu on maja soojustusega, mis tõstab hoone väärtust. Seega tuleks summa kajastada põhivara parendusena.

2.1.7. Inventuuride puhul tahame juhtida tähelepanu kahele asjaolule:

- Piirivalve Keskhooldebaas ei olnud inventeerinud kõiki varusid põhjendusel, et neid on inventeerimiseks liiga palju, kuigi baasi ülema 19.09.2002. a käskkirjas nr 11 ei ole inventuuri läbiviimise kohta mainitud, et inventuur viiakse läbi vaid osaliselt;
- Ida-Viru Piirivalvepiirkonnas lähtuti inventeerimisel põhimõttest, et vara, mida eelnevalt väljatrükitud inventeerimisnimestikes ei olnud, ei kuulu asutusele ja seda üles ei märgita.

Et varud moodustavad Piirivalve Keskhooldebaasi (ja ka piirivalvepiirkondade) varadest olulise osa, leiame, et neid tuleks vähemalt kord aastas inventeerida kõikehõlmavalt. See põhimõte tuleks sätestada ka raamatupidamise sise-eeskirjas. Samuti tuleb inventuuri käigus tühjadele lugemislehtedele üles märkida kõik varad ja selgitada erinevused raamatupidamisregistritega.

Tegevuskulude arvestus

2.1.8. Ida-Viru Piirivalvepiirkonnas alustati Narva kordoni renoveerimise kulutuste tegemist summas 102 980 krooni enne, kui lisaeelarve ja selles ette nähtud investeeringud olid kinnitatud, mis on vastuolus riigieelarve seadusega[22].

2.1.9. Põhja Piirivalvepiirkonnale ja Piirivalve Keskhooldebaasile ei ole eraldatud investeeringuid uute sõiduautode ostmiseks, mille tõttu amortiseerunud sõidukitele on ostetud uued kered (maksumusega 90 000–99 900 krooni) ja tehtud ümberehitusi, näidates neid põhivara parendusena. Näiteks on Keskhooldebaasis paigaldatud uued kered sõidukitele VW Caddy Kasten summas 99 900 krooni ning VW Caddy Kombi summas 93 000 krooni. Mis sisuliselt katab olulise osa uue auto hinnast. Oleme seisukohal, et pigem oleks otstarbekas amortiseerunud sõidukid välja vahetada kui mitte uute, siis vähem amortiseerunute vastu.

Muud tähelepanekud

2.1.10. Piirivalveameti asutused kasutavad raamatupidamisarvestuseks erinevaid programme, mis võib põhjustada tahtmatuid vigu nii kajastamisel kui ka konsolideerimisel. Valdavalt on kasutusel raamatupidamisprogramm RV-Soft, kuid Põhja Piirivalvepiirkonnas kasutatakse SAF-i, Pärnu Piirivalvepiirkonnas programmi RAPID ja Piirivalve Lennusalgas RV-Softi kõrval ka

[22] Riigieelarve seadus § 29 lg 1

VERP-i. Meie hinnangul tuleks haldusala raamatupidamises võimalusel kasutada ühte programmi.

2.1.11. Täheldasime, et arvestuspõhimõtted eri allasutustes ei ole samad. Näiteks ei toimu kõigis raamatupidamisüksustes alati kuluarvete aktsepteerimist. Aktsepteerimata kuluarveid leidsime Ida-Viru Piirivalvepiirkonnas. Piirivalve Keskhooldebaasis on kustutatud kandeid registrites ja tehtud õiendita parandusi, millega on rikutud raamatupidamise seadust[23].

2.1.12. Piirivalveameti asutustele kuulub hulgaliselt kinnis- ja vallasvara (suurematest võib märkida Pärnu Piirivalvepiirkonnale kuuluvat Pärlselja noortelaagrit ja Abja mõisa), mis ei ole vajalik Piirivalveameti põhitegevuseks ning põhjustab tarbetut lisakulu. Oleme arvamusel, et Siseministeerium peaks kaaluma nende varade võõrandamist.

2.1.13. Piirivalveametis ning tema haldusalas on kasutusel erinevad dokumendid üleantavate ja vastuvõetavate varade arvestamiseks. Tsentraliseeritud varustamise süsteemi paremaks ning kontrollitavamaks muutmiseks soovitame kehtestada ühesugused aviisiblanketid (nagu näiteks on tehtud Politseiametis). Aviisi alumine osa peaks olema ärarebitav, et saaja asutus saaks selle tagastada saatjale, tõendamaks tehingu toimumist.

2.1.14. Riigikontroll auditeeris riigihangete korraldust Siseministeeriumi valitsemisala asutustes[24], sh Piirivalves 2001. aastal ja märkis, et ameti sisekontrollisüsteem ei taga kõigi vajalike hangete korraldamist. Ameti kinnituse kohaselt välistavat tema tegevuse korraldus 2002. aastal selliste vigade kordumise. Siiski leidsime, et mõnel kohustuslikul juhul ei olnud riigihanget tehtud: näiteks Ida-Viru Piirivalvepiirkonnas ei olnud tehtud riigihanget soojaku rentimiseks (aastane kulu umbes 360 000 krooni) ning Piirivalve Lennusalgas oli hanketa renditud sõiduk Peugeot 406 (aastase maksumusega 107 876 krooni).

2.2. Järeldused

Lähtudes punktis 1.2 kirjeldatud auditi ulatusest ja arvestades punktis 2.1 toodud tähelepanekuid, leiab Riigikontroll, et:

- **Üldjuhul on majandustehinguid kajastades raamatupidamises lähtutud raamatupidamise seadusest ja heast raamatupidamistavast ning raamatupidamise üldine korraldus Piirivalveametis on tasemel, mis võimaldab õige ja usaldusväärse majandusaasta aruande koostamist.**

- **Sisemised kontrolliprotseduurid ei ole meie hinnangul piisavad, et tagada kõigi majandustegevusest laekuvate tulude arvestamine. Samuti põhjustavad Piirivalveametile ja seega ka riigile tarbetuid kulutusi järgmised asjaolud: ameti käsutuses on suur hulk vara, mis ei osale ameti põhitegevuses; eri raamatupidamisüksustes on kasutusel erinevad arvestusprogrammid ja –põhimõtted, mis põhjustab ka riski, et arvestusse tekib tahtmatuid vigu.**

[23] Raamatupidamise seadus § 14
[24] Peakontrolöri otsus nr 2-6/15 "Riigihangete korraldus Siseministeeriumis ja tema valitsemisala asutustes"

2.3. Ettepanekud

Riigikontrolli ettepanekud Piirivalveametile

- Sätestada raamatupidamise sise-eeskirjas ühtsed alused majandustegevusest laekuvate tulude arvestuseks, alates hindade kalkuleerimisest kuni nõuete käsitlemiseni.
- Töötada välja ühtsed arvestuspõhimõtted kogu haldusala kohta, täiendada neid vastavalt asutuste tegevuse spetsiifikale ning fikseerida raamatupidamise sise-eeskirjas.
- Toetame Piirivalveameti siseauditi osakonnas väljendatud seisukohta, et osakond peaks haldusala asutustes läbi viima aastaaruande õigsuse finantsauditid.
- Arvestada erisoodustusmaksu vara rendileandmise turuhinnalt või turuhinna ja soodushinna vahelt.

Riigikontrolli ettepanekud Siseministeeriumile

- Rakendada oma valitsemisalas meetmeid, mis tagaksid nii eelarve koostamisel kui ka kulutuste tegemisel raamatupidamise seaduses kehtestatud majandusüksuse printsiibist kinnipidamise.
- Selgitada koostöös Piirivalveametiga välja Piirivalveameti põhitegevuseks mittevajalik vara ning leida võimalus see võõrandada.

Piirivalveamet ja Siseministeerium nõustusid Riigikontrolli järelduste ja ettepanekutega ning esitasid kavandatavad abinõud ettepanekute rakendamiseks.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

Piirivalveameti vastus

PIIRIVALVEAMET

Kaie Karniol
finantsauditi osakond
Riigikontroll

Teie 13.06.2003 nr 2-7.1-FA/03/898

Meie 20.06.2003 nr 6.8-1/6166

Kontrollaruande eelnõu

Austatud proua Karniol

Täname Teid ja auditi töörühma raamatupidamise korraldusele 2002.aastal Piirivalveameti haldusala asutustes antud hinnangu ning auditi tulemusena välja selgitatud sisekontrolli ja jooksva arvestuse probleemidele tähelepanu juhtimise eest. Meile seisukohavõtuks saadetud kontrollaruande eelnõu sisaldab sisukaid tähelepanekuid, järeldusi ja ettepanekuid

Riigikontrolli seaduse (RT I 2002,21,117) § 50 lõike 4 kohaselt esitan alljärgnevalt oma arvamuse Riigikontrolli kontrolliaruande eenõu 13.06.2003 nr 2-4/03/44 Piirivalveametit ja haldusala asutusi puudutavate ettepanekute kohta, samuti teavitan ettepanekute rakendamiseks kavandatud abinõudest.

Eelnõu punkt 2.1.1

Märgin, et Peipsi Piirivalvepiirkonnas ei renditud hõljukit välja vaid osutati transporditeenust (nii nagu on märgitud ka Piirivalve Lennusalga ja Piirivalvelaevade Üksikdivisjoni kohta) ning osutatud teenuse eest saadud raha on näidatud tehtud kulude taastamisena. Piirivalveasutuste raamatupidamistes toimiti vastavalt rahandusministri 18.mai 2000.a määruse nr 44 "Rahandusministri 17.märtsi 1995.a määruse nr 46" Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjadest" muutmine" § 2 lõikele 6, milline sätestab et varem tehtud kulude taastamiseks (või kulude taastamiseks arvestatavate) summade arvelevõtmisel raamatupidamises debiteeritakse kontogrupi 14 või 15 vastavaid allkontosid ning krediteeritakse vastavat kulukontot kontoplaani põhiklassides 4,5 ja 6, mille taastamiseks nõue esitatud. Summa laekumisel debiteeritakse riigieelarvel olevates asutustes allkontot 3011 "Tulu eelarvest" ning krediteeritakse kontogrupi 14 või 15 vastavaid allkontosid. Majandustegevusest laekunud tulu kirjendamise riigieelarvelise asutuse raamatupidamises sätestab eelnimetatud määruse lõige 4. Rahandusministri määruse järgi toimides tekkis Teie tähepaneku põhjal vastuolu riigieelarve seaduse § 2 lõikega 3, mille põhjal tulude ja kulude tasaarvestus ei ole lubatud.

Käesolevast aastast on eelnimetatud õigusakti uuendatud ja majandustegevusest laekunud tulude kajastamisel ei teki enam vastuolu seadustega. Piirivalveasutuste 2003.aasta raamatupidamise arvestuses näidatakse ja kasutatakse osutatavate teenuste eest saadud tulu ainult omatulu kaudu.

009446

Toompea 1
15183 Tallinn
Reg nr 70005186

Sekretär (0) 693 6002
Korrapidaja (0) 693 6003
Faks (0) 693 6012

piirivalve@pv.ee
www.pv.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 20.06.2003 Reg nr 2-7.1-FA/03/898-2

Eelnõu punkt 2.1.2
Piirivalve orkester vajab kunstilise kollektiivina kontserttegevust, CD plaatide ja helikassettide väljaandmist. Eelarve koostamisel ei olnud Põhja Piirivalvepiirkonnale võimalik eraldada piisavalt vahendeid eelnimetatu elluviimiseks. Seetõttu kasutas orkester CD plaatide väljaandmisel sponsorina Piirivalve Ohvitseride Kogu, kes kattis osa kulusid. Ülejäänud kulud pidi katma orkester oma esinemistega. Antud skeemi puhul eksiti raamatupidamisseaduse majandusüksuse printsiibi vastu sellega, et orkestri esinemiste arve esitas Piirivalve Ohvitseride Kogu, aga mitte Põhja Piirivalvepiirkond .
Arvestame Teie tähelepanekuga ka selles osas, et alates 13.03.2003 ei saa Piirivalve Ohvitseride Kogu lepingulistel alustel osutada agenditeenust ja esindada Piirivalve orkestrit kuna sellest kuupäevast kuulub Põhja Piirivalvepiirkonna ülem Ohvitseride Kogu juhatusse.
Eelnõu punkt 2.1.3
Piirivalveamet ja haldusala asutused on rentinud ametikortereid välja turuhinnast madalama rendihinnaga ning rikkudes tulumaksuseadust jätnud arvestamata erisoodustusmaksud mis tekivad rendihinna ja turuhinna vahest. Nendin, et piirivalve ohvitseride ja allohvitseride plaanipäraseks rotatsiooniks on vaja ametikortereid ning seda lubab ka kaitseväeteenistuse seaduse § 157. Tallinna tingimustes tuleks turuhinnale vastava rendihinna kehtestamisel nooremohvitseril maksta 60 ruutmeetri suuruse korteri eest oma ametipalga suurust renti, aga sellele lisanduvad veel kommunaalmaksed. Erisoodustusmaksu tasumiseks ei jätku piirivalvel eelarvelisi vahendeid. Käesoleval ajal otsib Piirivalveamet pingsalt lahendust tööandja eluruumidega kaasnevale probleemistikule. Teatan, et Piirivalveamet koos haldusala asutustega on kindlaks teinud erisoodustuse summa ja sellelt ettenähtud maksude suurusjärgu. Maksude ajatamise küsimuses võetakse Maksuametiga ühendust peale turuhindade mõningast täpsustamist. Samas on erisoodustuse arvestuslik summa esitatud 2004.aasta eelarve lisataotlusse.
Eelnõu punkt 2.1.4
Redaktsiooniliselt parandada tekstis sõna "raamatupidamisosakond" sõnaks "raamatupidamisjaoskond".
Piirivalveametis jäi 2001 detsembris raamatupidamisjaoskonna üleandmisel uuele pearaamatu pidajale ekslikult üle andmata palgaülekanneteks kasutatud transiitkonto Hansapangas. 2002.a lõpul raamatupidamisjaoskond ei küsinud Hansapangast väljavõtet, kuna seal muid tehinguid ei olnud tehtud. Pearaamatupidaja tähelepanu on juhitud tehtud veale ning 19.06.2003 seisuga on transiitkontode jäägid üle kantud Maksuametile riigituludesse.
Eelnõu punkt 2.1.5
Piirivalveamet võtab audiitorite soovitused arvesse uute raamatupidamise sise-eeskirjade väljatöötamisel käesoleval aastal. Piirivalveasutustele on antud korraldus moodustada komisjonid amortisatsiooninormide, vara arvelevõtmise, mahakandmise ja muu haldusalas ühtset sätestamist vajava väljatöötamiseks ning kehtestamiseks.
Eelnõu punkt 2.1.6
Piirivalve Keskhooldebaasi hoone soojustuseks vajalike materjalide eest tasuti 17.12.2002 OÜ Stege'le 99 946 krooni. Materjalid anti Keskhooldebaasile üle 2002.a detsembrikuu lõpus, kuid jäid paigaldamata. Hoone väärtust saab muuta pärast seda, kui soojustus on paigaldatud ning tööde vastuvõtu akti alusel on antud hinnang hoone väärtusele.2003.aastal paigaldatakse soojustus ning seejärel kajastatakse eelnimetatud summa põhivara parendusena.
Eelnõu punkt 2.1.7
Arvestame esinenud vajakajäämistega. Inventuuride läbiviimise korda reguleeritakse senisest täpsemalt uutes väljatöötatavates raamatupidamise sise-eeskirjades.
Eelnõu punkt 2.1.8
Siinkohal märgin, et Narva kordoni renoveerimist alustati 1999.aastal ning seejärel tehtud töö

seiskus. 2002.aasta algul, kui lubati uuesti renoveerimist alustada, tekkis vajadus teha kiirelt muudatusi varasemasse projektdokumentatsiooni, et teha tegelikkusele vastavat riigihanget ja hoida kokku võimalikke suuremaid kulutusi. Ida-Viru Piirivalvepiirkonnas alustati tegevust teades, et projekti muudatuse kulud võivad jääda majanduskuludesse. Projekti finantseerimise avanedes tõsteti tehtud kulud ringi.

Eelnõu punkt 2.1.9

Põhja Piirivalvepiirkond ja Piirivalve Keskhooldebaas kasutasid jooksvaks remondiks ettenähtud vahendeid amortiseerunud sõidukitele uute kerede ostmiseks ja ümberehitusteks, näidates neid põhivara parendusena, rikkudes sellega riigieelarve seadust. Arvestame ja edasises väldime analoogilisi toiminguid.

Eelnõu punkt 2.1.10

Ühtse raamatupidamise arvutiprogrammi vajadus on edastatatud Siseministeeriumile.

Eenõu punkt 2.1.11

Märkused on õiged, rikkumised on aset leidnud. Uutes raamatupidamise sise-eeskirjades planeeritakse sisse viia kogu haldusalale ühtsed arvestuspõhimõtted.

Vigade vältimiseks Keskhooldebaasis suunatakse asutuse pearaamatupidaja täiendõppele.

Eelnõu punkt 2.1.12

Piirivalveametile ja tema haldusala asutustele põhitegevuseks mittevajaliku kinnis- ja vallasvara kohta on esitatud andmed 11.06.2003 Piirivalve kinnisvara arengukava esitamisel Siseministeeriumile.

Eelnõu punkt 2.1.13

Antud küsimuses me vaidlustasime Riigikontrolli kontrolliaruande nr 5027 05.06.2002 tähelepaneku, et puhkuse ajaks peatub kaadrikaitseväelase teenistussuhe ning kaitse-ja siseministeeriumide poolt algatatud seadusemuudatus, milline jõustus 01.03.2003 kinnitas seda.

Eelnõu punkt 2.1.14

Nõustume tähelepanekuga ja kehtestame uued ühesugused aviiso blanketid võttes eeskuju Politseiametist.

Eelnõu punkt 2.1.15

Piirivalveamet on aasta-aastalt täiendanud riigihangete läbiviimise ja järelevalve korda piirivalveasutustes ja asutustel on võimalik lülitada oma riigihanked Piirivalveameti riigihangete kalenderplaani. 30.juunil 2003 toimub riigihangetealane koolitus haldusala vastavatele spetsialistidele.

Selgituseks Ida-Viru Piirivalvepiirkonnas toimunu kohta võib tuua selle, et soojakud võeti rendile Narva kordoni jaoks aasta algul ajutiseks ning kordoni renoveerimistööd pidid algama aasta algul, aga algasid alles aasta lõpul, seetõttu tuli neid rentida tunduvalt kauem kui oli kavandatud. Piirivalvepiirkonnas toimus riigihangete seaduse rikkumise asjaolude väljaselgitamiseks teenistuslik juurdlus ning süüdlasi karistati piirivalvepiirkonna ülema poolt

Ettepanekute osas

Piirivalveamet korraldab haldusala asutuste pearaamatupidajatele aastas 3-4 teabepäeva. Käesoleva auditiga avastatud puudusi käsitletakse põhjalikult eeloleval teabepäeval augustikuus. Arutusele võetakse ühtsed alused majandustegevusest laekuvate tulude arvestuseks ja ühtsete arvestuspõhimõtete kehtestamine kogu haldusala kohta.

Nendin, et kuni 2003.aastani ei olnud omatulu kajastamise kohta piisavalt riiklikke regulatsioone mida oleks saanud võtta aluseks vastavate sise-eeskirjade koostamisel. Uue "Riigi raamatupidamise üldeeskirja" kehtestamise järel koostab Piirivalveamet oma raamatupidamise sise-eeskirja milles võtab arvesse kõik auditi soovitused.

Raamatupidamise aastaaruannete auditite läbiviimine oli kavandatud piirivalve 2003. auditite

plaanis, kuid siseauditi jaoskonna finantsauditeid läbi viiva siseaudiitori piirivalveteenistusest lahkumise tõttu 02.04.2003 on jäänud auditid käesoleva ajani läbi viimata. Konkursi korras teenistusse võetava uue siseaudiitori töölerakendumise järel viiakse finantsauditid läbi. Edasises arvestame erisoodustusmaksud vara rendile andmise turuhinnast või rendile andmise turuhinna ja soodushinna vahelt.

Lugupidamisega

Riho Breivel
kolonelleitnant
Piirivalveameti logistikaülem

Urmas Tensing 6936076
urmas.tensing@pv.ee

Siseministeeriumi vastus

SISEMINISTEERIUM

Pr Kaie Karniol
Peakontrolör
Riigikontroll

Teie 13.06.2003.a nr 2-7.1/FA/03/897
Meie 20.06.2003 nr 4.1-3-2/ 5411

Kontrolliaruande eelnõu

Austatud pr Karniol

Siseministeerium tutvus Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõuga "Raamatupidamisarvestuse korraldus Piirivalveameti haldusala asutustes 2002. aastal".

Siseministeeriumi arvamusel on eelnõu hinnangud ja ettepanekud asjakohased ning aktsepteeritavad. Käesolevaga esitame Siseministeeriumi poolt kavandatavad abinõud Teie ettepanekute rakendamiseks.

Siseministeeriumil on kavas 2003.aasta III kvartali plaanilise auditi "Varade arvestus, soetamine ja kaitstus Piirivalveametis" raames teostada järelkontroll rakendatavate sisekontrollimeetmete piisavuse kohta Teie poolt tõstatatud küsimustes.

Siseministeeriumis on koostamisel ülevaade teenistuseks mittevajaliku vara olemasolu kohta valitsusala riigiasutustes. Tulemuste väljaselgitamise järel algatab Siseministeerium vajadusel mittevajaliku vara võõrandmise protsessi.

Lugupidamisega,

Margus Leivo
Minister

Anne Hansberg 612 5043
anne.hansberg@sisemin.gov.ee

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg.nr
26.06.03 2-7.1-FA/03/897-2

Faksitud! 20.06.03

SB 025056

Pikk 61
15065 TALLINN
Reg. kood 70000562

Telefon (0) 612 5007
Telefon (0) 612 5008
Faks (0) 612 5087
E-post sisemin@sisemin.gov.ee

Konto 10002052565002
Eesti Ühispank
Kood 401